

BULGARİSTAN TÜRK ŞAIRLERİNDEN RECEP KÜPÇÜ'NÜN ŞİİRLERİNDE İMAJLAR*

Esat CAN**

ÖZ: Bulgaristan Türklerinin tanınmış şairlerinden Recep Küpçü (1934-1976), şiir yeteneği ve Türkçeyi kullanmadaki ustalığı ile dikkat çekmiş bir sanatkârdır. Filibe'nin Kuklen köyünde dünyaya gelen Recep Küpçü, ilk ve orta öğrenimini köyünde tamamladıktan sonra Kırcaali'de Türk Öğretmen Okulu'na yazılır. Razgrat Öğretmen Okulu'nu bitirerek öğretmen olur. 1959-1960 Öğretim Yılında Bulgaristan'da Türk okullarının kapatılmasına ve Türk öğretmenlerin Bulgar okullarına tayin edilmesine karşı çıktığı için öğretmenlikten atılır. Bir süre döküm işçisi olarak çalışır, daha sonra *Yeni Işık* Gazetesinde muhabirlik yapar. Hayatının önemli bir kısmını eşinin memleketi Burgaz'da geçirir. Bilinen iki şiir kitabı, 1960'lı yıllarda yayımlanır: *Ötesi Var* (1963), *Ötesi Düş Değil* (1967). Şiirleri Bulgarcaya çevrilen ilk Türk şairi de odur: *Dostlarım, Yolcu Yolunda Gerek*.¹

Recep Küpçü'nün şiirlerini edebî bakımdan değerli kılan unsurlardan biri de mısralarında ustalıkla kullandığı imajlardır. Bu imajların başında, güneş, deniz, ilkbahar, kuş, çiçek, öte, güney vb. gelir. Bu yazımızda söz konusu imajlar ve söz sanatları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan, Recep Küpçü, Şiir, Güneş, Sabah, Deniz.

THE IMAGES IN THE POEMS OF RECEP KUPCU WHO IS ONE OF THE POETS OF IN BULGARIA

ABSTRACT: One of the most famous poets of Bulgaria Turks, Recep Küpçü, attracted attention with his poem talent and usage of Turkish at a higher degree. He was born in Kuklen which is a village of Plovdiv, after he has fcompleted primary and secondary education in his village he enrolled to Turkish Instructor School. Then he graduated from Razgrat Instructor School and became a teacher. Due to his actions that he protested against closure of Turkish schools and appointments of Turkish instructors through Bulgarian schools, he had been sacked. He worked as a smelting worker for a while then he worked as a reporter in *Yeni Işık* newspaper.

He lived the most important part of his life in his wife's motherland, Burgaz. His significant poetry books were published 1960's. *Ötesi Var* (1963), *Ötesi Düş Değil* (1967). On the other hand he is the first Turkish poet whose poems has been translated into Bulgarian: *Dostlarım, Yolcu Yolunda Gerek*.

The his images that he used in verses skillfully makes his poets very valuable in literary sense. Sea, sun, spring, bird, flower leads to this images group. This images and figures of speech will be studied in our article.

* Trakya Üniversitesi, Balkan Araştırmaları Enstitüsü Balkan Savaşlarının 100. Yıldönümü Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, esatcan@trakya.edu.tr

¹ İstanbul'da Boğaziçi Yayınları Recep Küpçü'nün daha önce basılmış ve basılmamış verimlerinden toplam seksen bir şiirini *Şiirler Recep Küpçü* adıyla (İstanbul 1994) yayımlamıştır. Yazımızdaki alıntılar bu baskıdan yapılmıştır.

Keywords: Bulgaria, Recep Kupcu, Poem, Sun, Morning, Sea.

Giriş: Bilindiği gibi, güzel sanatların bütün dallarında sanatkârlar tarafından vücuda getirilen eserlerin değerlendirilmesinde eskiden beri kullanılan üç temel kıstas vardır. Bunlar yenilik, orijinalite ve mükemmelliktir. Edebiyat sahasında bu üç özelliği bünyesinde birleştirebilen eserler, “edebî”lik vasfını kazanırlar ve özellikle orijinalite ve mükemmellik yolundaki başarıları nispetinde önem ve değer kazanırlar.

Edebiyatın türlerinden biri olan şiir için de aynı ölçüler geçerlidir. Yani bir şiirin kalıcı olabilmesi için yeni olması yetmez, ayrıca orijinal ve mükemmel olması da gerekir. Edebiyat eserlerinin seviye ve değerini mevzuundan önce dili ve üslûbunun, sanatçının onları kullanım tarzının belirlediği gerçeğinden hareketle, hakiki bir şairin, kelimeleri seçimi ve onlara tasarrufunda son derece titiz davranacağı muhakkaktır. “Zira şiir dili, gerek tabîi dilden, gerek ilmî dilden, gerekse nesir dilinden çok farklı ve başkadır. Bütünüyle yaratıcı bir zihnin, sonu gelmez bir sabrın, kılı kırk yaran bir hassasiyetin, müstesna bir zevk-i selimin eseri olan bir dil, bir dil terkihi(dir). (...) Şeyh Galib’in ifadesiyle şiir, lisan içinde ‘bir başka lisan tekellüm’ etmektedir.”²

Bu cümleden olarak, şiirin başta gelen unsurlarından biri kabul edilen imajlar, aynı zamanda sanatçının yaratıcı gücünü ve dolayısıyla eserinin orijinalliğini ortaya koyar. Tenkitçiler ve edebiyat tarihçileri, şairin edebî şahsiyetini ve diğer sanatçılar içindeki yerini belirlerken onun özellikle bu cephesine bakarlar.

Sözlük anlamı itibarıyla imaj (imge): 1-Düşsel olarak tasarlanan ve gerçekleşmesi özlem olarak duyumsanan şey, düşün, hayal, hülya. 2-Genel görünüş, izlenim, imaj. 3- Duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, görüntüsü. 4- (Psikolojide) Duyularla alınan bir uyaran söz konusu olmaksızın bilinçte beliren nesne ve olaylar, hayal, imaj³ şeklinde ifade edilmiştir. İmajın türediği Fransızca “imaginer” fiili ise hayal etmek, tasavvur etmek, düşünmek, icat etmek anlamlarına gelmektedir.⁴

Kelimenin edebiyattaki anlamı elbette sözlük anlamlarından farklıdır ve bizi de bu vadideki kullanımı ilgilendirmektedir. Edebî eserlerde özellikle de şiirde dile getirilmek isteneni daha canlı, daha etkili, duyumsanabilir, göz önüne getirilebilir bir biçimde anlatmak için, onunla başka şeyler arasında bağlantı kurularak zihinde canlandırılabilen yeni biçimler imaj (imge) olarak

² İsmail Çetişli, *Metin Tahlillerine Giriş 1 Şiir*, Akçağ Yayınları, 3. baskı, Ankara 2004, s. 40.

³ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, 10. baskı, Ankara 2005, s. 962.

⁴ Ahmet Çetin Ertürk, *Fransızca-Türkçe, Türkçe-Fransızca Bilge Büyük Sözlük*, 5. baskı, Ankara 2007, s. 482.

adlandırılmıştır.⁵ O, en genel anlamıyla, dinleyici ya da okuyucunun zihninde oluşturulan, üretilen ve çizilen görüntü ve duygulardır. Başka bir deyişle, okuyucunun içinde ve gözünde “özgün ve çarpıcı görüntüler” oluşturmaktır.⁶ Dile aktarılmış bu görüntülerin bir özelliği “özgünlük” ise diğer bir özelliği de “özel” oluşlarıdır. Onlar “bir tasvir değil, öznel bir yorumlama sayılabilir.”⁷ Ancak, imajın sadece görüntü ile sınırlanmaması, görmenin yanı sıra tatma, dokunma, işitme ve koklama duygularına ait imajların da göz önüne alınması gerektiği ayrıca ifade edilmiştir.⁸ İmajlar kuvvetini duygunun temsilcisi olmaktan alır. Yani, bir psikolojik atmosfer oluşturarak okuyucuyu belirli bir ruh haline sokarlar. Onların ikinci bir özellikleri, benzetme ve karşılaştırma rolleridir.⁹ Soyutu somutlaştırmaları ve ona canlılık kazandırmaları da yine belli başlı özellikleri arasındadır. İmajların son ve fakat mutlak bir özelliği ise “muhayyileyi harekete geçiren bir şey” olmalarıdır.¹⁰

Recep Küpçü’de İmajlar: Bulgaristan’da ve Türkiye’de daha çok bir dava şairi olarak tanınan Recep Küpçü, aynı zamanda şairlik kudreti ve Türkçeyi kullanmadaki ustalığı ile dikkat çeker. Saf ve derin duygularla coşkun heyecanların sahibi olan şairin bu yönüne bu güne kadar yeterince eğilinmediği için yazımızda onun şiirlerinde geçen belli başlı imajları incelemek istiyoruz. Recep Küpçü’nün şiirlerinde en çok geçen imajlar, güneş, deniz, ilkbahar, kuş, çiçek, sonbahar, nar vb.dir.

Güneş: Şairin “Yaşamda Anlam” şiirinde güneş hem gerçek anlamıyla hem de imaj olarak kullanılmıştır.

Yaşamda Anlam

(...)

*Biraz ışınım getirmek isterdim odama
Kendi ellerimle buğday demeti gibi*

⁵ Ali Püsküllüoğlu, *Türkçe Sözlük*, İstanbul 1995, s. 804.

⁶ Nurullah Çetin vd., *Yeni Türk Edebiyatına Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1. baskı, Eskişehir 2009, s.170.

⁷ Doğan Aksan, *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Ankara 1993, s.32.

⁸ Tarık Özcan, “Şiir Sanatında İmajın Yeri-Önemi ve Bunun Cemal Süreya’nın Şiir Dünyasına Uygulanması”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 13, Elâzığ 2003, s.115-136. Bu konuda ayrıca bkz. Himmet Uç, “Ahmet Kutsi Tecer’in Şiirlerinde İmajlar”, *Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar 2005, Cilt 3, Sayı 12, s.1-10.

⁹ Rene Wellek - Austin Warren, *Edebiyat Biliminin Temelleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1983, s. 250.

¹⁰ Engin Uzmen, “Edebî Tenkitte İmaj İncelemesinin Yeri ve Bu Metodun, Shakespeare’in Romeo ile Juliet Oyununa Uygulanması”, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt 25, Sayı 1-2, Ankara 1967, s. 43.

ESAT CAN

*Yedi sularındaki büyük oğlum koştı yardımına
Çizdi de bir resim
Resimde güvercin güneşi gagalıyor
Harika
Beşlik küçük oğlum da bir ağabeyine
Bir bana bakıyor hayretler içinde
Güneş artık bizim dercesine
Oysa gerçek güneş konmuş da el penceresine
Komşu kızı gibi gülümsüyor
El ediyor bize uzaklardan
Bu her gün böyle
Hem çoktan beri çoktan (s. 61)*

(...)

Şiirlerinde daha çok bedbin bir ruh hali ile karşımıza çıkan şair, bu şiirinde güneş imajı ile özlediği mutluluğu dile getirir. O, mutluluğun “biraz”ına bile razıdır. Fakat söz konusu “biraz ışınım” şairin evine girdiği andan itibaren, “buğday demeti” çokluğu ve bereketinde algılanacaktır. Buğday demeti somutlaştırması ile güneş imajı arasında renk bakımında kurulan benzerlik, okuyucuya hissettirilmek istenen duyguyu daha yoğun hale getirmektedir. Gerçek güneşin el penceresine konması ise kinayeli bir söyleyişi ifade eder. Güneşin “komşu kızı gibi” gülümsemesi, orijinal bir benzetme olup şairin, mutlu olma şansını kendisinden çok uzakta görmediğini düşündürür. Burada dikkatimizi çeken başka bir husus, diğer imajların güneş imajını desteklemek üzere kullanılması ve onlara somut, dinamik bir hüviyet kazandırılmasıdır.

“Sonbahar Göreyi” şiirinde bir sabah erkenden evinden çıkıp tabiatı seyreden şair, “*Otlarda çiy, çiçeklerde çiy, her çiy tanesinde güneş / Dallarda binbir güneş sarkıyor incisel*” mısralarından sonra, böyle bir tabiat karşısında şiir söyleme arzusu duyduğunu belirtir. Şair, önce geleneksel bir imaja başvurarak çiy damlalarını inci tanelerine, daha sonra da pek kuvvetli bir muhayyile ve zekice bir buluşla, inci tanelerini “dallardan sarkan binbir güneş”e benzetiyor. Onlar “umud”u ve “çocuksu düşleri” çağrıştırırlar:

*“Kendini umuda kaptıran dallardan binbir güneş dökülüyor
Avuç dolusu güneşler çocuksu düşleri andıran”*

Daha sonra şairin, her şeye rağmen, umutsuzluklarında umudu aradığını görürüz:

*“Şimdi kırılan gönlümün her parçasında
bির güneş yankılanıyor
çiy taneciklerinde olduğu gibi*

İçim daha aydınlık”

Şiir, şairin gündüzlere ve gecelere dair kuvvetli ve orijinal söyleyişleri ile biter:

*“Derken bütün gücüyle gündüzler meydan okudu sessizliğe
Öte yanda elden giden renkler kurban oldu gecelere
Sabaha karşı çıldırdı geceler, akşamüstü gündüzler
Bizi bu gerçekten uzaklaştıran seviler serüvenler”* (s. 60-61)

Gündüzler ve geceler için yapılan kişileştirme, işitme duyusuna bağlı olarak, “meydan okuma” ve “çıldırma” yüklemeleri ile alışılmamış bağdaştırmanın çarpıcı örneklerini sergiler.

Recep Küpçü'nün iyimser bir psikoloji ile kaleme aldığı az sayıdaki şiirlerinin karakteristik örneklerinden biri, 6 + 5 = 11’li hece ölçüsü ile yazdığı “Sabah” şiiridir:

Sabah

*Çiçekler usuldan girer rengine
Ortalık gülümser, ortalık ışıır.
Güneş yıkanmaya iner denize
Balıklar sevinçle yüzer oynaşır.*

*Uyanan her şeyde başlar bir telâş
Yaşamak dediğin değil eğlence.
Koymak kolay olmaz taş üstüne taş,
Doğan günle doğar yeni düşünce.*

*İnsanların hepsi yeni tanıdık
Hepsi sırdaş, hepsi kardeş insana.
Okşar mı yüzleri yel ılık ılık,
Gün cümlemiz için doğar baksana.*

*Radyoda ya Mozart, Bethoven, ya Bach;
Merhaba, merhaba, ey yeni sabah!* (s. 45-46)

Sabah manzarasına ait unsurların tabii, rahat ve sıcak bir söyleyişle kişileştirilmesi, hareket ifade eden yüklemelerle fevkalâde dinamik bir hüviyet kazanır. Görme, işitme, koklama ve dokunma duyularına bir arada yer verilen ve Cahit Sıtkı - Orhan Veli tarzı bir iyimserliği hatırlatan bu mısraların en etkileyici olanı, şüphesiz, “Güneş yıkanmaya iner denize” mısraıdır. Güneşin sabah vaktinde denize doğru yürüyen çıplak bir kadına benzetildiği bu mısra, şair muhayyilesinin yarattığı en özgün imajlardan birini ifade eder. Bu etkileyici istiare, hem orijinalliği hem estetik telkini ve

hem de erotizmi bakımından, söz gelimi Orhan Veli'nin: "*Bir kadının suya değiyor ayakları*" mısraının fevkinde görünür.

Deniz: Ömrünün önemli bir kısmını Burgaz'da geçiren Recep Küpçü, hayli şiirinde denizi ferahlığının veya ferahlamasının vasıtası olarak dillendirir:

*"Garipleşir benim gönlüm
Şu akşam tenhalığında.
Ve koşar gider denize
tüm sevincim, tüm kederim."* (Akşam s. 27)

"*Gönlümün Yankısı*" şiirinde meltem kişileştirilir ve ıslak elleriyle gelerek şairin yüzünü okşarken, okuyucu, görme ve dokunma duyularının mısralara yoğun bir hayatıyet kattığını hisseder:

*"Martular çoktan yeşil suların üstünde
Denizin güzelliği sevinçten
Meltem ıslak elleriyle gelerek
Okşadı yüzümü benim içten"
Martular çoktan yeşil suların üstünde
(Gönlümün Yankısı, s. 49)*

"Kuruntu" adlı şiirinde bir gemiye binip uzaklara gitmeyi tahayyül eden şair,

*"Üzmez seni artık kimsesizliđin,
Hayalin uzaklarda sere serpe gezer.
Ufuklar senin, yalılar senin,
Sevincin uçan kuşa benzer."* der. (s.30)

Şairlerin adeta gelenekselleşmiş deniz-sonsuzluk imajına Recep Küpçü'de de rastlanır. Fakat hemen her deniz şiirinde hâkim duygu, genellikle huzur ve sükündür. O sebeple şair, son dörtlükte sözlerini bağlarken "*İhtiyarlamaz insan denizlerde.*" (s. 29-30) der. Bu yaklaşıma örnek gösterilebilecek bir başka söyleyiş, "*Yosun kokan rüzgâr aldı derdimi.*" (Deniz Yolculuğu, s. 38) mısradır. Aynı şiirde iki defa tekrarlanan "*Vuruldum sularla öpüşen tana*" ve üç defa tekrarlanan "*Hayalim yıkanır yeşil sularda*" mısraları, bünyelerindeki orijinal teşhis, istiare, somutlaştırma ve bağdaştırmalarla şairin müstesna söyleyişleri arasında sayılmak gerekir. Söz konusu şiir, asonans ve aliterasyonları, genel fonetiği bakımından da ayrıca dikkate değerdir. (s. 38)

Bahar: Aynı zamanda çiçek demek olan bahar, gelenekselleşmiş bir imaj olarak mutluluğu karşılar. Bu, Recep Küpçü'de de böyledir. Bununla beraber, baharın etrafında yer alıp onu destekleyen imajlar orijinaldir. Onun önde gelen verimlerinden "*Bahar*" şiirini zenginleştiren asıl öğeler de

bunlardır. Ortalığın gülümsemesi, her şeyin tebessüm etmesi kişileştirmelerinin yanı sıra şairin sevdalı gönlünün baharda her dala tünemesi ifadesinde gönlün kuşa benzetilmesi istiaresi, bahar manzaralarını daha iyi anlatmaya, dolayısıyla onların okuyucuda hâsıl etmek istediği duygu kesafetini sağlamaya yardımcı olurlar. Fakat şairin en etkileyici mısralarının en sonda yer aldığı görülür:

*“Bu mevsim öyle güzel bir zaman ki,
Bir kız rüyasıdır tüm evren sanki!”* (s. 46)

Tüm evrenin bir kız rüyasına benzetilmesi, şekil olarak bir benzetme gibi görünse de, rüyadan değil “bir kız rüyası”ndan söz edilmesi bakımından, fevkalâde orijinal sayılması lâzım gelen bir imaj, pek kuvvetli bir nitelemedir. Zira kız rüyası tamlaması, beraberinde yaşamayı, gençliği, tazeliği, inceliği, zerafeti ve hülyayı çağrıştırmaktadır.

Şairin “Bahara Doğru Yürüyen Adam” şiirinde ise bahar imajı, baskı ve zulümden kurtuluşu ve hürriyeti karşılayan bir istiare biçiminde ifade edilmiştir. Engel ve meşakkatlerle dolu dramatik bir yolculuğu tek başına yapan şair, şiir biterken yaya yürümekten yılmayan ayaklarına şu şekilde seslenir:

*“Yürüyün ayaklarım
Başı karlı yüce dağlar
Ardında serpilen bahar
Benim baharım!”* (s. 56)

Kuş: “Avuntu” adlı şiirinde:

*“Ama deniz yerinde dursun,
Hani yok mu ya şu deniz?
Ele güne karşı
O benim günümü gün eder,
Ve kafesten salınan bir kuş gibi
Terk eder beni her keder.”* (s. 25)

diyen şair, “kafesten salınan bir kuş” imajı etrafında deniz sayesinde kederlerinden bir anda nasıl kurtulduğunu belirtir. Üstelik o kederlerinden değil kederleri ondan kaçır. Deniz şair için o derece huzur vericidir.

“Akşam” adlı şiirde akşamın olmasıyla yuvalarına dönen kuşlar, asıl hayatlarını gündüzde yaşayan insanlar gibi kişileştirilirler:

*“Ve bütün kuşlar gündüze
Aşık dalarlar uykuya...”* (s. 27)

Çiçek: “Çiçek ve Diken” şiirinde çiçekler mecaz olarak iyilik ve güzelliği ifade ederler ve bir mevsimliklerdir. Fakat dikenlerle ifade edilen kötülükler her zaman uzun ömürlüdür:

*“Neden şu çiçekler
bir yılçağda açar solar da
her yılçağda yaşar dikenler?” (s. 54)
“Bana bir çiçek getirin şarktan
rayihası dolsun gönlüme tekmil
İster gül olsun ister karanfil.” (Bu da Bir Dilek İşte, s. 65).*

mısralarında Haşim’i andıran söyleyişteki çiçek, kinayeli bir kullanım olarak görünür. Hem gerçek anlamıyla çiçeği hem de doğudan, belki de Türkiye’den getirilecek güzel veya kıymetli bir şeyi çağrıştırır.

“Yollar Dik de Olsa” şiirinde çiçekleri istiare yoluyla öpülmeye lâyık güzellikteki kızlara benzeten şair, dağ imajı ile de aşmak zorunda olduğu engelleri kast eder:

*“Çiçeklerden buse aldım bu sabah,
Islak ıslak şimdi dudaklarım bak.
Uzaklarda mor mor görünen bir dağ
Aşmalıyım bir gün onu ben mutlak!” (s. 37).*

Şairin sevdiği kadına seslenirken ürettiği çiçek imajı ve görüntü, onun şairane buluş ve bağdaştırmalarının en orijinallerinden sayılmak gerekir:

*“Önüme çıktığın gün en sevdiğim şehri kül edebilirim istersen
Kül üstünde bir sen kalırsın külde bitmiş çiçek gibi
Bir de her sabah elinde su tenekesi
Seni sulamağa gelen benim izlerim.” (Aradığım, s.76)*

Esasen tabiat, Recep Küpçü’nün şiirlerinin hemen daima başta gelen unsurudur. Aşağıdaki mısralar kişileştirmeleri, alışılmamış su ve ay bağdaştırmasının yanı sıra şairin güzel Türkçeyi kullanmaktaki maharetine de örnek sayılabilir:

*“Rüzgârdan dalgalanan su,
gece ayna tutar aya.
Özlem üstüne bir türkü,
Kulak kesilir dağ, kaya.” (Yaşamak Üstüne, s. 37).*

Ötesi: Öte mecazı, şairin hayatını ve sürekli mücadelesini anlatan veciz şiirlerinden biridir. Onun, bütün idealistler gibi, zorluk ve meşakkatleri kabullenmesini, zaman içinde onları sabır ve azimle aşma kararlılığını anlamak için “Ötesi Var” şiirini buraya bütünüyle alıyoruz:

Ötesi Var

“Düştiüm şöyle ben
yayan yapıldak
yalınayak
yollara.
Yandı tabanlarım
kavruldu bağrım
ara ara...

*Yanmayın tabanlarım,
yanmayın tabanlarım,
zira henüz daha ben
yolun başındayım,
yolun başındayım...” (s. 34).*

Şiirin bütününden anlaşılacağı gibi, öte imajı, bir gün gerçekleşeceğine inanılan, yaşanması bir dünyanın, hür ve mesut insanların atmosferini ima eder.

Güney: Recep Küpçü'nün şiirlerinde “güney” mecazı, hep Türkiye'yi kast veya işaret etmek içindir:

“Siz güneyden gelen coşkun, köpüklü dalgalar
Burcu burcu Anadolu kokuyorsunuz”. (Tutkunluğumun Gizi, s. 88).

Onun “Güneye Göç Eden Kuşlar” şiiri, hem duyguları yoğunlaştırma becerisi, hem mecaz ve imaj ustalığı ve hem de Türkçesinin tabiiği bakımlarından gerçekten farklı ve üstün bir şiirdir. Bu şiirin Türkiye’de lise edebiyat kitaplarına ve Türk dünyası kitap ve antolojilerine girmesi, söz konusu edebiyat metninin ve onun lirik yaratıcısının, geniş kitlelerce ve daha çok tanınmasına vesile olmuştur. Şair, şiirin son bölümünde kuşlarla beraber “güney” ile kuzey arasında gidip gelmek ister. Ne birinden ne de diğerinden vaz geçebilir. Özellikle bu bölüm, şairin esasen birbirine komşu olan iki coğrafyayı nasıl görüp nasıl idrak ettiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Güneye Göç Eden Kuşlar

Güneye göç eden kuşlar,
N’olur, söyleyin bana
Nerde kaldı o güneş,
O ılık akşamlar,
O ferah?...
Neden böyle vakitsiz geldi güz?
Biliyorum, burda bir sır var;
Siz yazı kanatlarınızda götürdünüz

ESAT CAN

*Güneye göç eden kuşlar...
Ama değil mi, değil mi kuşlar
Gencelmeye gitti yaz?
Değil mi bahar olarak dönecek
Yine buralara?
Ve dökülecek yerlere
Sizin kanatlarınızdan,
Gagalarınızdan,
Ilk ilk
Çiçek çiçek
Yeşil yeşil
Ferah ferah...
N'olur, n'olur sanki
Gözünü sevdiğim kuşlar
Beni de her güz alsanız
Götürseniz güneye?..
Ve açınca bahar
Yine buralara getirseniz
Hep böyle genç genç
Ümit ümit, aydın aydın
Sevda sevda...¹¹*

Şairin Burgaz'da rastladığı Türk denizcilerine “Anadolu'daki minarelerin gölgelerine bile benden selâm söyleyin.”¹² demesinden de anlaşılır ki o, özlem dolu bir tutku içinde kavru olarak yaşamıştır.

Sonuç: Bulgaristan Türklerinin yetiştirdiği Recep Küpçü, kuvvetli Türkçesi ve zengin imaj dünyasıyla¹³ yalnız Bulgaristan'ın ve Balkanlar'ın değil bütün Türk edebiyatının önde gelen şairleri arasında sayılmayı hak etmektedir. Şiirlerinin bütünü üzerinde yapılacak daha kapsamlı araştırmalar, geç de olsa, bu hakikatin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Aksan, Doğan, *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Ankara 1993.

Aktaş, Şerif, *Şiir Tahlilleri, Teori Uygulama*, Akçağ Yayınları, 1. baskı, Ankara 2009.

Ayvazoğlu, Beşir, “Rodoplardan Bir Ses: Recep Küpçü”, *Recep Küpçü, Şiirler*, s. 5-14.

¹¹ *Balkan Türklerinin Sesi Dergisi Recep Küpçü Özel Sayısı*, s. 35.

¹² Şükrü Esen, *a.g.m.*, s. 21.

¹³ Bu konuda ayrıca bakınız: Beşir Ayvazoğlu, “Rodoplardan Bir Ses: Recep Küpçü”, *Recep Küpçü, Şiirler*, s. 5-14.

- Çetin, Nurullah, *Şiir Çözümleme Yöntemi*, Ankara 2003.
- Çetin, Nurullah vd., *Yeni Türk Edebiyatına Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1.b., Eskişehir 2009.
- Çetişli, İsmail, *Metin Tahlillerine Giriş 1 Şiir*, Akçağ Yayınları, 3. baskı, Ankara 2004.
- Duymaz, Recep, “Sezai Karakoç’un Estetiği: II) Estetik Değer”, *Hece Dergisi*, Sayı 93, s. 18-35.
- Ertürk, Ahmet Çetin, *Fransızca-Türkçe, Türkçe-Fransızca Bilge Büyük Sözlük*, 5. baskı, Ankara 2007.
- Esen, Şükrü, “Recep Küpçülü Anılar”, *Balkan Türklerinin Sesi Dergisi* Recep Küpçü Özel Sayısı, Yıl 2, Sayı 4, Nisan 1991, s. 21-22.
- Kaplan, Mehmet, *Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- _____, *Tevfik Fikret*, Dergâh Yayınları, 15. baskı, İstanbul 2012.
- Karataş, Turan, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Sütun Yayınları, İstanbul 2011.
- Özcan, Tarık, “Şiir Sanatında İmajın Yeri – Önemi ve Bunun Cemal Süreya’nın Şiir Dünyasına Uygulanması”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 13, Elâzığ 2003, s. 115-136.
- Püsküllüoğlu, Ali, *Türkçe Sözlük*, İstanbul 1995.
- Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, 10. baskı, Ankara 2005.
- Uç, Himmet, “Ahmet Kutsi Tecer’in Şiirlerinde İmajlar”, *Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar 2005, Cilt 3, Sayı 12, s. 1-10.
- Uzmen, Engin, “Edebî Tenkitte İmaj İncelemesinin Yeri ve Bu Metodun, Shakespeare’in Romeo ile Juliet Oyununa Uygulanması”, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. XXV, Sayı 1-2, Ankara Ocak-Haziran 1967, s. 41-83.
- Wellek, Rene – Warren, Austin, *Edebiyat Biliminin Temelleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1983.

